

Funded by the
European Union

СПОРЕДБЕН ИЗВЕШТАЈ

НА ИСТРАЖУВАЊЕТО КОЕ ШТО ГИ СПРОВЕЛЕ
УЧЕСНИЦИТЕ ВО NENPIC ПРОЕКТОТ

Координатор на проектот:
гѓа Renée M. Scott Avellaneda

E-mail:
rscott@alianzapreventiva.com

Тел:
+346786466125

ИНДЕКС

1. **ВОВЕД**
2. **УПОТРЕБА НА ПОДАТОЦИ**
  - a. **Карактеризација на учесниците во проектот**
    - i. Партнерски организации и членови на проектот
    - ii. Организации кои што учествувале во истражувањето
    - iii. Лица кои што учествувале во истражувањето
  - b. **ЗА ПРОЦЕСОТ НА ИНФОРМИРАЊЕ И КОНСУЛТИРАЊЕ пред донесување на одлука**
    - i. Проценка на процесот НА ИНФОРМИРАЊЕ И КОНСУЛТИРАЊЕ на работниците за ПРЕВЕНЦИЈА ОД ЗАРАЗА СО КОВИД 19
    - ii. Проценка на процесот НА ИНФОРМИРАЊЕ И КОНСУЛТИРАЊЕ на работниците за најдобар начин за ОДРЖУВАЊЕ НА ДЕЈНОСТА И ПРОДОЛЖУВАЊЕ СО РАБОТЕЊЕТО.
  - c. **За процесот на УЧЕСТВО пред донесување одлука:**
    - i. Проценка на процесот на УЧЕСТВО на работниците во осмислување на начинот за постапување во врска со ПРЕВЕНЦИЈА ОД ЗАРАЗА СО КОВИД 19.
    - ii. Проценка на процесот на УЧЕСТВО на работниците во ОДРЖУВАЊЕ НА ДЕЈНОСТА И ПРОДОЛЖУВАЊЕ СО РАБОТЕЊЕТО на најдобар начин.
  - d. **„Научни лекции“. Пренесување на искуствата со информирање, Консултирање и Учество на работниците во управување со кризата – Ковид 19 на други кризни ситуации.**
  - e. **Проценка на постапките за управување со кризата КОВИД – 19 која ја промовира:**
    - i. Владата на секоја земја која учествува во NeNPIC проектот
    - ii. Синдикалните организации кои што учествуваат во NeNPIC проектот.
    - iii. Деловните организации кои што учествуваат во NeNPIC проектот.
  - f. **Корист од остварувањето на правата на работниците за консултирање и учество**
3. **ЗАКЛУЧОЦИ**
  - a. **Моментални предизвици во земјите учесници.**
  - b. **Конечен заклучок.**

ВОВЕД

Целта на овој извештај е да ја сумира споредбената мапа на искуства од Хрватска, Полска, Србија, Црна Гора, Литванија, Македонија, Италија и Шпанија за зајакнување на примената на консултирање и учество на транспортните работници по кризата КОВИД 19

A. Карактеризација на секторот за транспорт кој што е вклучен во проектот

i. Партнерски организации на NeNPIC проектот

Графикон 1 ЗЕМЈА	СИНДИКАЛНА организација	Организација на РАБОТОДАВАЧИ
ХРВАТСКА		Синдикат на железничарите на Хрватска (СЖХ) (ХРВАТСКА),
ПОЛСКА	Сојуз на контролори на сообраќајот на Полската државна железница ПКП (ПОЛСКА)	ЦЕЦЦ - ПОЛСКА
СРБИЈА		Унија на работодавачи на Војводина (СРБИЈА),
ЦРНА ГОРА		Унија на работодавачи на Црна Гора – ЦРНА ГОРА
ЛИТВАНИЈА	Литванско здружение на синдикати на железничките работници - ЛИТВАНИЈА	
МАКЕДОНИЈА	Синдикат за транспорт и врски СТВ (МАКЕДОНИЈА)	
ШПАНИЈА		АРЕТАМ - SPAIN & FEDINTRA –ШПАНИЈА
ИТАЛИЈА		ФАСТ

ii. Организации кои што учествувале во истражувањето

Следната табела сумира конкретизација на компаниите во секторот за транспорт кои што биле наведени во проектот и кои активно учествувале во истиот. Оваа табела за секоја земја учесничка го идентификува најрепрезентативното превозно средство, типот на сопственост, главната дејност, големината на компаниите кои што учествуваат во проектот и општествениот статус на луѓето кои што учествуваат во проектот за секоја земја.

Табела 2	ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА ГЛАВНИ				СОПСТВЕНОСТ		ДЕЈНОСТ		ГОЛЕМИНА				УЧЕСНИЦИ	
	Поморско	Ваздушно	Друмско	Копнено железничко	Јавно	Приватно	Стока	Патници	Микро претпријатија (Помалу од 10 работници)	Мали претпријатија (10 до 20 работници)	Средни претпријатија (25 до 250 работници)	Голема компанија (Повеќе до 250 работници)	Компанија	Синдикат
ЗЕМЈА														
ХРВАТСКА	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
ПОЛСКА	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X
СРБИЈА			X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X
ЦРНА ГОРА		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	
ЛИТВАНИЈА			X	X		X	X	X	X	X	X	X		X
МАКЕДОНИЈА		X	X	X		X	X	X		X	X	X		X
ИТАЛИЈА			X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	
ШПАНИЈА	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

iii. Профили на луѓето кои што учествувале во истражувањето

КАРАКТЕРИЗАЦИЈА НА ЛУЃЕТО КОИ ШТО СЕ ВКЛУЧЕНИ ВО NeNPIC ПРОЕКТОТ																
ЗЕМЈА	Ниво на хиерархија					Репрезентација на општествен или економски дел		Статус на вработување во време на NeNPIC анкетата			Старост				Пол	
	Оператер	Команда	Управа	Сопственик	Друго	Претставник на компанијата	Претставник на синдикатот	Активен	Невработен	Со скратено работно време	Помеѓу 18-30 години	Помеѓу 31-45 години	Помеѓу 46-65 години	Преку 65 години	Машки	Женски
ХРВАТСКА	61,1 %	33,3 %	5,6 %	-	-	61,1 %	38,9 %	100 %	-	-	-	33,3 %	66,7 %	-	88,9 %	11,1 %
ПОЛСКА	61,6 %	26,9 %	3,8 %	7,7 %	-	64,2 %	17,9 %	78,9 %	7,9 %	13,2 %	77,5 %	15 %	7,5 %	-	59,2 %	40,8 %
СРБИЈА	57,6 %	27,3 %	10,6 %	4,5 %	-	43,9 %	47,1 %	95,4 %	4,5 %	-	6,1 %	43,9 %	47 %	3 %	71,2 %	28,8 %
ЦРНА ГОРА	-	100 %	-	-	-	100 %	-	100 %	-	-	-	100 %	-	-	100 %	-
ЛИТВАНИЈА	81,5 %	16,1 %	2,4 %	-	-	13,9 %	57 %	98,8 %	1,2 %	-	1,3 %	22,5 %	75 %	1,2 %	56,3 %	43,8 %
МАКЕДОНИЈА	48,2 %	9,3 %	1,9 %	-	40,6 %	66,7 %	29,6 %	98,1 %	-	1,9 %	7,4 %	44,4 %	46,3 %	1,9 %	68,5 %	31,5 %
ИТАЛИЈА	54,5 %	-	15,9 %	22,7 %	6,9 %	36,4 %	43,2 %	75 %	-	25 %	4,5 %	45,5 %	50 %	-	72,7 %	27,3 %
ШПАНИЈА	51,1 %	34,9 %	9,3 %	4,7 %	-	88,4 %	11,6 %	100 %	-	-	-	34,9 %	65,1 %	-	55,8 %	44,2 %

В. ЗА ПРОЦЕСИТЕ НА ИНФОРМИРАЊЕ И КОНСУЛТИРАЊЕ пред донесување на одлука:

а. Проценка на процесот на ИНФОРМИРАЊЕ И КОНСУЛТИРАЊЕ на работници за најдобар начин за избегнување и спречување на зараза.

Табела 4		ИНФОРМИРАЊЕ И КОНСУЛТИРАЊЕ НА РАБОТНИЦИТЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈА НА ИНФЕКЦИЈА																
ЗЕМЈА	Избор на заштитна опрема за употреба, како што се ракавици, маски, итн.		Информации што треба да се соопштат за Ковид 19; симптоми, начини на зараза, превентивни навики, итн.		Информации што треба да се соопштат за мерките кои што Владата ги воведува за заштита на населението и кои што влијаат врз секторот поради целосно или делумно престанување на активностите во секторот за транспорт		Вистински канали за брзо и ефикасно да се допре до севкупната работна сила		Информации за персоналот и клиентите за тоа како безбедно и сигурно да се извршуваат функциите		Обука за уверување на корисниците на транспортот да користат заштита и да ги почитуваат хигиенските стандарди		Задоволство во врска со корисноста на добиените информации		Задоволство во врска со корисноста на добиената обука		Перцепција за безбедност и заштита од инфекција со мерките што ги споведува вашата организација	
	ПОЗИТИВНА Оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВ НА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВ НА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка
ХРВАТСКА	X		X		x		X		x		X		x		X		x	
ПОЛСКА	X		X		X		X		X		X		x		x		X	
СРБИЈА	X		X		X		X		X		X		X		X		X	
ЦРНА ГОРА	X		X		X		X		X		X		X		X		X	
ЛИТВАНИЈА	X		X		X		x		X		X		X		X		X	
МАКЕДОНИЈА		x		x		x		x		X		x		x		x		X
ИТАЛИЈА	X		X		X		X		X		X		x		x		X	
ШПАНИЈА	x		x		X		x		X		x		X		x		x	

б. Проценка на процесот на ИНФОРМИРАЊЕ И КОНСУЛТИРАЊЕ на вработените за најдобар начин за одржување на дејноста и континуитет на работењето

Табела 5		ИНФОРМИРАЊЕ И КОНСУЛТИРАЊЕ НА ВРАБОТЕНИТЕ ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈА НА РАБОТАТА ПОРАДИ НАМАЛУВАЊЕ НА АКТИВНОСТИТЕ ВО СЕКТОРОТ ЗА ТРАНСПОРТ															
ЗЕМЈА	Затворање на организацијата. Престанување на дејноста.		Намалување на работната сила. Отпуштање		Привремен прекин на работен однос, (на определено време)		Намалување на примената заработка		Продолжено работно време		Скратено работно време		Преминување на работата на далечина во одредени работи		Невозможност за прилагодување на работите со работење на далечина		
	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	
ХРВАТСКА		X		X	X			X		X		X	X		X		
ПОЛСКА		X		X		X		X		X		X		X		X	
СРБИЈА		X		X	X			X		X	X		X		X		
ЦРНА ГОРА		X		X	X		X		X		X		X		X		
ЛИТВАНИЈА		X		X		X		X		X		X		X		X	
МАКЕДОНИЈА		X		X		X		X		X		X		X		X	
ИТАЛИЈА		X		X		X		X		X		X	X			X	
ШПАНИЈА		X		X		X		X		X		X	X		X		

C. За процесот на УЧЕСТВО пред донесување на одлуки

а. Проценка на процесот на УЧЕСТВО во осмислување на начинот за постапување во врска со превенција од зараза со Ковид 19

ЗЕМЈА	УЧЕСТВО НА РАБОТНИЦИТЕ ВО АСПЕКТИ НА ПРЕВЕНЦИЈА ОД ЗАРАЗА СО Ковид 19									
	Процеси на идентификација и проценка на ризикот од зараза		Проектирање на решенија и превентивно-технички, контролни и заштитни мерки на изворот, медиумот за пренос и за лица		Процес на комуницирање со останати работници на организацијата за ризикот и превентивните мерки за избегнување на заразата		Процес на обука на персоналот за „Хигиенски и санитарни навики во соочување со Ковид 19“		Процес на следење на инциденти и можни зарази	
	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка
ХРВАТСКА		X		X	X			X		X
ПОЛСКА		X		X		X		X	X	
СРБИЈА	X		X		X		X		X	
ЦРНА ГОРА	X		X		X		X		X	
ЛИТВАНИЈА	X		X		X		X		X	
МАКЕДОНИЈА		X		X		X		X		X
ИТАЛИЈА		X		X		X		X		X
ШПАНИЈА	X	X	X		X		X		X	

б. Проценка на процесот на УЧЕСТВО на работниците на најдобар начин за одржување на дејноста и континуитет на работењето.

Табела 7				
УЧЕСТВО НА РАБОТНИЦИТЕ ВО АСПЕКТИТЕ НА РЕОРГАНИЗАЦИЈА НА РАБОТЕЊЕТО ПОРАДИ НАМАЛЕНА АКТИВНОСТ ВО СЕКТОРОТ ЗА ТРАНСПОРТ				
ЗЕМЈА	Осмислување на економски исплативи решенија кои би го овозможиле континуитетот на работење на одржлив и профитабилен начин		Примена на работење на далечина во организацијата	
	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка
ХРВАТСКА		X		X
ПОЛСКА		X		X
СРБИЈА		X	X	
ЦРНА ГОРА	X		X	
ЛИТВАНИЈА		X		X
МАКЕДОНИЈА		X		X
ИТАЛИЈА		X	X	
ШПАНИЈА		X	X	

D. „Научни лекции“. Пренесување на искуства на други кризни ситуации

Од голем значај за оваа студија е да процени дали земјите учесници сметаат за изводливо пренесување на **Добра пракса на Информирање, Консултирање и Учество** на работниците во справување со кризната ситуација предизвикана со Ковид 19 на други можни кризни ситуации, како што е актуелната ситуација предизвикана со војната помеѓу Русија и Украина.

За да го направиме тоа, ќе ги разгледаме резултатите прикажани во табелите 4 и 6, кои претставуваат компаративна анализа на оценките на учесниците во Консултирање и Учество **во аспектите кои се однесуваат на здравствената криза** (за кои се смета дека во главно се добра пракса) и оценките на дејствијата во врска со Консултирање и Учество **во аспектите кои се однесуваат на економската криза и деловната одржливост** во табелите 5 и 7 (кои во главно **НЕ** се сметаат за добра пракса).

Поради тоа, со оглед на тоа дека кризата предизвикана со војната помеѓу Русија и Украина е во главно економска, повторувањето на постапките доживевани во текот на пандемијата тие не ги сметаат за изводливи или згодни. Дури сметаат, со оглед на резултатите на едната и другата пракса, дека третманот на оваа нова економска криза би требало да биде идентичен со посветеноста на компаниите, синдикатите и владите во здравствената криза. Во таа криза, мнозинство на земјите смета дека имаше солидарност, информирање, консултирање и учество во справување и донесување одлуки за да се забрза процесот на преминување на моменталната криза во нивните организации.

Земјите учеснички се уверени дека овие исти консолидирани практики би им овозможиле на организациите да се сочат со енергетските предизвици кои Агендата 2050 во Зелениот договор го поставува во секторот за транспорт.

Најголема блокада за консултирање и учество во аспектите на справување со економската криза е во преговарачките упатства, каде што мора да се воспостави појдовна точка врз основа на она што е „можно и изводливо“, а не „посакувано“, каде што мора да се најде најдобар одговор помеѓу синдикалната позиција на одржување на вработувањето и условите за работата и позицијата на работодавачот да ги прилагодува работите и трошоците за плати со побарувачката за услуги.

Во земјите во кои социјалниот дијалог функционираше и каде што владите со активна политика на економска помош на компаниите и работниците овозможиле консензус помеѓу синдикатите и организациите на работодавачи, се гледа дека тоа се земји кои полесно излегуваат од економската криза. Погледнете ги табелите бр. 8, 9, 10.

Е. Проценката на постапките во справување со кризата предизвикана со Ковид 19 ја промовира:

- i. Следната табела ја прикажува перцепцијата на репрезентативниот примерок на секторот за транспорт кои што ги одбрале партнерите во секоја земја која учествува во овој истражувачки проект за **ПОСТАПКИТЕ КОИ ШТО ГИ ПРОМОВИРААТ ВЛАДИТЕ на секоја земја.**

Табела 8	Изработка на посебни прописи за воспоставување на итни мерки за превенција, сузбивање и координација за решавање на здравствената криза		Промоција на програмата за здравствената помош со распоредување на ресурси		Промоција на програмата за помош за окрепнување на стопанските сектори во текот на пандемијата		Промоција на програмата за помош за окрепнување на стопанските сектори во сегашниот момент		Спогодби со финансиските институции		Насоки за промовирање на социјалниот дијалог	
	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка	ПОЗИТИВНА оценка	НЕГАТИВНА оценка
ЗЕМЈА												
ХРВАТСКА	X		X		X		X		X		X	
ПОЛСКА		X		X		X		X		X		X
СРБИЈА	X			X		X		X		X		X
ЦРНА ГОРА		X		X	X		X		X		X	
ЛИТВАНИЈА		X		X		X		X		X		X
МАКЕДОНИЈА		X		X		X		X		X		X
ИТАЛИЈА		X	X			X		X		X		X
ШПАНИЈА	X		X		X		X		X		X	

- ii. Следната табела ја прикажува перцепцијата на репрезентативниот примерок на секторот за транспорт кои што ги одбрале партнерите во секоја земја која учествува во овој истражувачки проект. **ПОСТАПКИТЕ КОИ ШТО ГИ ПРОМОВИРААТ СИНДИКАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ во секоја земја.**

Табела 9	Пренос на најновите здравствени информации		Придонес на секторот за советување за правата и обврските на работниците		Пренос на најдобрите практики (ВВРР) во секторот		Насоки за промовирање на Консултирање и Учество на работници	
	Вреднување ПОЗИТИВНО	Вреднување НЕГАТИВНО	Вреднување ПОЗИТИВНО	Вреднување НЕГАТИВНО	Вреднување ПОЗИТИВНО	Вреднување НЕГАТИВНО	Вреднување ПОЗИТИВНО	Вреднување НЕГАТИВНО
ХРВАТСКА	Х		Х		Х		Х	
ПОЛСКА		Х		Х	Х		Х	
СРБИЈА	Х		Х		Х		Х	
ЦРНА ГОРА		Х		Х		Х	Х	
ЛИТВАНИЈА		Х		Х		Х		Х
МАКЕДОНИЈА	Х		Х		Х		Х	
ИТАЛИЈА	Х		Х			Х		Х
ШПАНИЈА		Х		Х		Х		Х

- i. Следната табела ја прикажува перцепцијата на репрезентативниот примерок на секторот за транспорт кои што ги одбрале партнерите во секоја земја која што учествува во овој истражувачки проект, **ПОСТАПКИТЕ КОИ ШТО ГИ ПРОМОВИРААТ СИНДИКАЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ во секоја земја.**

Табела 10	Пренос на најновите здравствени информации		Совети за начинот на реорганизација на претријатијата		Пренос на информации за државната помош и мерките за зајакнување на секторот		Насоки за промовирање на Консултирање и Учество на работниците	
	Вреднување ПОЗИТИВНО	Вреднување НЕГАТИВНО	Вреднување ПОЗИТИВНО	Вреднување НЕГАТИВНО	Вреднување ПОЗИТИВНО	Вреднување НЕГАТИВНО	Вреднување ПОЗИТИВНО	Вреднување НЕГАТИВНО
ЗЕМЈА								
ХРВАТСКА	X		X		X		X	
ПОЛСКА		X	X		X		X	
СРБИЈА	X		X		X		X	
ЦРНА ГОРА	X			X	X		X	
ЛИТВАНИЈА		X		X		X		X
МАКЕДОНИЈА		X		X		X		X
ИТАЛИЈА	X			X	X			X
ШПАНИЈА	X		X		X		X	

F. Корист од остварување на правото на Консултирање и Учество на работниците

Сите земји учесници на проектот се согласни дека користа што ја имале €€ благодарение на добрата пракса на Консултирање и Учество била задржување на талентите, оснажување на работниците, што исто така им овозможило на работниците да се чувствуваат ценети и признаени како професионалци, создадена е меѓусебна доверба, што овозможила да се осмислат значително посолидни деловни стратегии за воспоставување на решенијата за здравствената и економската криза на организацијата во текот на пандемијата. Ова направило да се создаде меѓусебна доверба, што овозможила да се осмислат значително посолидни деловни стратегии за воспоставување на решенијата за здравствената и економската криза на организацијата во текот на пандемијата и значително подобрување на физичкото, ментално здравје и релациските односи на работниците, бидејќи биле свесни за ситуацијата во која нивните компании се нашле во секој момент и можеле со свое искуство да придонесат за подобрување на одржливоста на работењето.

A. Моментални предизвици на секторот за транспорт во земјите учеснички

Следниот дел претставува резиме на главните предизвици околу кои сите земји од проектот се сложуваат и ги идентификуваат како стратешки за унапредување на социјалниот дијалог и успешно вклучување на работниците во „клучните“ аспекти од деловното управување.

Предизвици за работодавачите кои треба да:

- продолжат да се ги развиваат праксите на советување и учество на работниците.
- овозможат слободен избор и функционирање на застапување на работниците според националното и европското законодавство кое ја вклучува и гаранцијата за условите на работењето предвидени со законот, договорите и колективните договори.
- сменат толкување на правото на претставниците на работниците на информирање, консултирање и учество да се доживува како инвестиција која ќе ја зголеми продуктивноста, подобри работното окружување и меѓусебните односи и, кратко, да го олесни надмиувањето на вонредни состојби или кризи.
- поттикнат покренување на различни практики на директно€€ вклучување на работниците во процесите кои што се однесуваат на анализа на проблеми, осмислување на решенија и спроведување на одлуки кои што влијаат врз процесите и условите на работењето во компанијата. Посебно при изработка на релевантни договори за работењето (нпр. Хипотеза за реорганизација на работењето).

- искоренат несугурни облици на работењето кои не ги мотивираат вработените да се вклучат.
- вклучат квалитет на учество и вклученост на работниците во компанијата во оценување на учинокот и за постигнување на економски бонуси.

- промовираат создавање на претставнички тела под називот: <<Совет на управувачка компанија >>; ова е консултативно тело кое го чинат членови одбрани од редот на работниците и кои што имаат посебни права на информирање, како и да бараат одредени дејствија од управата на компанијата.
- работаат на пренесување на најдобрите практики на Консултирање и Учество стекнати во текот на периодот на пандемијата, во кои преговорите за прашањата во врска со здравствената криза и економската криза се успешно решени.

Предизвици за синдикалните движења и претставниците на работниците, кои треба да:

- ги развиваат целосниот потенцијал на синдикалните платформи за да придонесат на социјално праведна трансформација кон нискојаглена економија, вклучувајќи и одржлива и одговорна потрошувачка на енергија.
- ги поттикнат работниците да бидат поактивни во синдикалните активности, односно да бидат членови на синдикална организација, бидејќи постигнување на целите е полесно кога е повеќе колективно отколку поединечно.

Заеднички предизвици кои треба да ги разгледат двете страни; компаниите и претставниците на работниците.

- Одржлива потрошувачка на енергијата како прашање од заеднички интерес, дијалог, промовирање на консултирање у вклучување на работниците.
- Пронаоѓање на одржливи решенија кои истовремено придонесуваат на егзистенцијална сигурност на работниците, како и одржување на вработењето.
- Заедничко работење за спречување на објавување или спроведување на законски мерки кои не се однапред договорени со претставници на работодавачи и претставници на синдикати во секторот за транспорт.
- Идентифицирање на стручни лица во областа на мобилност и одржливост за да пружат добри совети на своите придружени членови.
- Да бидат поблиски со своите организации членки за да се задоволат економските потреби, како и потребите за обука и развој на работниците за да ги задржати своите работни места, користејќи ги другите технологии како што се дигитални технологии или вештачка интелигенција во блиска иднина.

Предизвици за владите:

- Вложување поголеми напори во осмислување на национални економски стратегии кои се доближуваат до барањата на УН Агендата 2030 и Зелениот договор 2050.
- Давање и на работодавачите и на синдикалните организации повеќе информации за одржлива и одговорна потрошувачка на енергија. За подигнување на свеста во секторот за транспорт за потребата за промени на моменталните процеси на мобилност кон моделот на одржлива мобилност.
- Подобрување на нивото на дијалог со најрепрезентативните општествени и економски субјекти во секоја земја.
- Зајакнување на системот на даночни олеснувања (нпр. признавање на поврат на данокот) за компаниите кои даваат курсеви на вработените.
- Давање финансиска поддршка за вложување во прилагодување на секторот за транспорт според моменталните и идните законски барања.
- Осмислување на субвенционирани планови за обука кои што им овозможуваат на работниците да се прилагодат на новите потреби на индустријата.
- Имплементација на инфраструктура за полнење или компостирање на возилата со алтернативни горива.
- Обезбедување на алтернативни извори за снабдување со енергија за бродови во пристаништата и за стационирани авиони.
- Промовирање на употреба на одржливи горива во поморскиот и воздушниот транспорт.
- Разгледување за возот како одржлива и безбедна алтернатива за комуникација на Европа и олеснување на движењето на стоката и луѓето.
- Фондовите „Next Generation“ да се наменат на промоција на одржлива, безбедна и поврзана мобилност. Овие средства брзо да се распределуваат, со конечни цели за информативни акции, подигнување на свеста во општеството, директна обука на работниците за новите технологии кои што ќе бидат во новите индустриски процеси.
- Финансирање на заеднички акциони планови на општествени и економски субјекти на секој транспортен подсектор за да се прилагодат на специфичните потреби на секоја група, незаборавајќи ги потребите на самовработените трговци поединци.
- Владата, деловните организации и синдикалните организации треба да вложат големи напори за да ги визуализираат, анализираат и дијагностифицираат влијанијата кои што оваа потреба за промена ќе ја има на моменталните модели на транспортот. Така што, врз основа на консензусот и социјалниот дијалог, да се

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only, and do not necessarily reflect those of the European Union or European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

припремат како да ја остварат еволуцијата на секторот за транспорт на успешен начин, предвидувајќи ја кризната состојба.

В. Конечен заклучок

После споредбената анализа на информациите доставени од секторот за транспорт од секој од партнерите на оваа иницијатива, се смета дека е прикладно деловните и синдикалните здруженија на секоја земја учесничка на NepPIC проектот да можат да работат заедно, формирајќи ја МРЕЖАТА кон **Културна Промена** која бара посветеност на сегашните и идните предизвици на секторот за транспорт. Се препорачува осмислување на заеднички и усогласени стратегии за постигнување на **ВИСТИНСКО И ЕФИКАСНО КОНСУЛТИРАЊЕ И УЧЕСТВО** на работниците во управување со дејноста.